

**ВАТАНПАРВАР ЁШЛАР ТАРБИЯСИДА ИЙМОН-ЭЪТИҚОД
ТУЙҒУЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ**

<https://doi.org/10.53885/edinres.2022.7.7.029>

Валиев Абдурафик Абдуганиевич,

Бухоро давлат университетининг Педагогика инстиути Ҳарбий таълим
факултети Услубий тайёргарлик цикли ўқитувчиси подполковник

Анотация: Бугунги глобаллашув жараёнлари шиддатли кечаётган даврда ёшларни турли хил бузғунчи, бегона ёт гоялар, турли оқимлар ҳамда миллий қадриятларимизга зид бўлган оммавий маданият таъсирига тушиб қолишларининг олдини олиши долзарб масала ҳисобланади. Мақолада бугунги кунда ёшлар тарбиясида иймон-эътиқод туйғуларини шакллантиришнинг тутган ўрни ва аҳамияти ёритиб берилган.

Калит сўзлари: Ватанпарварлик, баркамол авлод, қадрият, таълим-тарбия, ўзбек халқи, зиёратгоҳ, анъана.

FORMING A SENSE OF FAITH IN EDUCATION OF PATRIOTIC YOUTH

Valiev Abdurafik Abduganievich,

Pedagogical Institute of Bukhara State University, Faculty of Military Education
Lecturer

Abstract: In this globalisation period, it is essential to prevent youths from being influenced by alien and instigator ideas, and mass culture, which are discrepant our traditional values. The article gives information about Islam in upbringing youths and roles offered pilgrimages.

Keywords: patriotism, new generation, values, education, Uzbek nation, pilgrimage, tradition.

**ФОРМИРОВАНИЕ ЧУВСТВА ВЕРЫ В ВОСПИТАНИИ
ПАТРИОТИЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ**

Валиев Абдурафик Абдуганиевич,

Педагогический институт Бухарского государственного университета,
факультет военного образования Преподаватель

Аннотация: В условиях стремительной глобализации важно не допустить, чтобы молодежь подвергалась воздействию различных деструктивных, чуждых идей, течений и популярной культуры, противоречащих нашим национальным ценностям. В статье освещается роль и значение формирования веры в воспитании молодежи сегодня. чувства

Ключевые слова: патриотизм, гармонично развитое поколение, достоинство, воспитание, узбекский народ, святыня, традиция.

Юртимиз келажаги, эртанги кунда халқимизнинг тинч-фаровон ҳаёти ҳар томонлама бугунги кун ёшларига боғлиқ. Бу эса ўз навбатида уларга берилаётган таълим-тарбияга натижасидир. Мустақиллик йилларида мамлакатимизда ёшларни ватанпарварлик, миллий анъана ва қадриятларимизга ҳурмат руҳида тарбиялаш, маънавий етук ва жисмонан соғлом баркамол авлодни вояга етказиш, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш борасида муайян ишлар амалга оширилди. Давлатимиз томонидан ёшларга берилаётган эътибор, уларга кўрсатилаётган ғамхўрлик доираси йилдан-йилга кенгайиб бормоқда. Зеро, бугунги кунда ёшларимиз томонидан эришилаётган улкан ютуқлар замирида истиқлолнинг илк йилларидан бошлаб ёшлар тарбияси, таълими, умуман кадрлар тайёрлаш тизимида амалга оширилган ислохотлар мужассам.

Ҳозирги кун ёшлар билан боғлиқ масалалар нафақат Ўзбекистон, балки бутун ҳамжамият олдидаги муҳим муаммолардан бири бўлиб турганлигини кўрсатмоқда. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев БМТ Бош Ассамблеяси 72-сессиясида ёшлар тарбияси масаласини бутун дунё эътиборига олиб

чиқди: “Бугунги дунё ёшлари – сон жиҳатидан бутун инсоният тарихидаги энг йирик авлоддир, чунки улар 2 миллиард кишини ташкил этмоқда. Сайёрамизнинг эртанги куни, фаровонлиги фарзандларимиз қандай инсон бўлиб камолга етиши билан боғлиқ. Бизнинг асосий вазифамиз – ёшларнинг ўз салоҳиятини намоён қилиши учун зарур шароитлар яратиш, зўравонлик ғояси “вируси” тарқалишининг олдини олиш. Бунинг учун ёш авлодни ижтимоий қўллаб-қувватлаш, унинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш борасидаги кўп томонлама ҳамкорликни ривожлантириш лозим, деб ҳисоблаймиз”. Давлатимиз раҳбари томонидан БМТнинг Ёшлар ҳуқуқлари тўғрисидаги халқаро конвенциясини ишлаб чиқиш таклифи киритилди. Барчамизга маълумки, 2018 йил 12 декабр куни БМТ Бош Ассамблеясининг ялпи сессиясида Ўзбекистон Республикаси томонидан ишлаб чиқилган “Маърифат ва диний бағрикенглик” тўғрисидаги резолюция бир овоздан қабул қилинди.

2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясида “Ёшларга оид давлат сиёсатини такомиллаштириш” деб номланган алоҳида банд (4.5 банд)да акс эттирилгандан кейин, 2017 йилда Ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишга қаратилган қўшимча чора-тадбирлар дастурини ишлаб чиқиш ва тасдиқлаш вазифаси қўйилди. Мазкур дастур доирасида ёшларнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, демократик давлат куриш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш жараёнларида уларнинг фаоллигини ошириш, юксак маънавиятли, мустақил фикрловчи, қатъий ҳаётий позиция, кенг дунёқараш ва чуқур билимга эга бўлган ватанпарвар ёшларни тарбиялаш, уларда турли мафкуравий таҳдидларга қарши иммунитетни шакллантириш, иқтидорли ёшларни қўллаб-қувватлаш, ижодий ва интеллектуал салоҳиятини рўёбга чиқаришга кўмаклашиш, ёшларни ижтимоий ҳимоя қилиш, замонавий касбхўналарни пухта эгаллашлари учун муносиб шароитлар яратишга қаратилган комплекс чора-тадбирларни амалга ошириш белгиланган.

Маълумки, ҳар бир давлат ўзининг маданиятини ривожлантириш, иқтисодиёти яхшилаш учун ташқи мамлакатлар билан алоқа муносабатларини ўрнатиши ва ҳудудлар дахлсизлиги ва чегаралар хавфсизлини таъминлаш керак. Шунда халқнинг моддий фаровонлиги ўсади ва ҳар бир давлатнинг ўзаро муносабатлари эркин бўлмоғи, фуқаролари тинч ва осойишта фаолият юритмоғи лозим. Билъакс давлат мустақиллиги мукаммал ҳисобланмайди.

Энг аввало халқнинг, фуқароларнинг фаровон ҳаётини, тинчлик-осойишталик ҳамда барқарор хотиржамлигини, ҳузур-ҳаловатини таъминлашда ва ҳимоялашда ватанпарварлик тарбияси шакллантириш лозим. Ватан, эл-юртга бўлган муҳаббат, иймон-эътиқод туйғуларини сингдириб бориш билан таълим-тарбиянинг аҳамияти бениҳоя каттадир.

Умуман олганда, мустақиллик ғояси ва туйғусини миллатнинг эътиқод ва иймонга айланмоғи зарур. Қолаверса ҳар бир ўзбек мустақиллик моҳиятини-юқорида санаб ўтилган ва шу каби принцип ва вазифаларни чуқур англамоғи керак. Шунингдек, ушбу вазифаларни амалга ошириш ишига ҳар бир киши ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиши талаб қилинади.

Иймоннинг ўзи нима? Иймон-бу тил билан иқрор қилмоқ ва дил билан тасдиқламоқдир. Эътиқод нима? Эътиқод кенг маънода инсон фаолияти учун маънавий асос, йўл-йўриқ ва ҳалол хизмат қилмоқликдир.

Демак, мустақиллик ғояси, моҳиятини ва мафкурасини тарғиб қилишда ва ватанпарварлик руҳида тарбиялашда Исломи дини арбоблари тажрибаларида ўринли фойдаланиш мумкин.

Ватанпарварлик тарбияси жараёнида тарбиячи бевосита иймон-эътиқод моҳиятини талқин этган ҳолда, ўрناق бўлгулик воқеа ва ҳодисаларни сўзлаб бериш, ҳикоя қилиш ёхуд рамзий ва тимсолий тил билан гапириш ўринли. Шу жумладан, халқ оғзаки ижоди ва бадийий намуналардан фойдаланиш, ҳаёт ва турмуш тажрибаларини қиёслаб сабоқ бериш ижобий натижаларни беради.

Иймон бут, эътиқотди мустаҳкам, иродали ва юксак маънавиятли инсонларни ҳеч бир куч ёхуд миллат ўзига руҳан қарам қила олмайди. Чунки руҳият ҳар бир миллатнинг ички ботиний қудрати ва кучидир. Иймон-эътиқоднинг асосий хусусияти ва имконияти шундаки уни кўз билан кўриб қулоқ билан эшитиб бўлмайди. Худди ана шу кўринмас ва эшитилмайдиган омиллар инсонни доимо огоҳликка ва сергакликка

ундаб туради. Айтиш жоизки, руҳияти, иймон-эътиқоди бақувват миллат албатта, ҳар қандай шароитда ҳам ўзлигини йўқотмайди ва тараққиёт йўлидан бориш учун курашади.

Ҳар бир ёшнинг маънавияти, иймон-эътиқоди ва жамият ҳаётидаги ўрни ҳамда аҳамияти ҳақида фикр билдирганда, унинг шаклланиш омилларини ҳақида мулоҳазалар юритилади. Ваҳоланки, ҳар бир шахс камолати, миллат абадийлигини таъминлайдиган муҳим манба унинг иқтисодий, ижтимоий-сиёсий тараққиёти етакчи омил ҳисобланади. Шу маънода асосан ёшларни ватанпарлик тарбиясида етачи омил ҳисобланмиш манбаалардан тўлақонли фойдаланиш ўринлидир. Ушбу манбалар ва омиллар ўз-ўзидан пайдо бўлган эмас, Кўҳна заминда инсоният пайдо бўлиб шаклланган эканки, Она-ватанига бўлган муҳаббати ва ушбу муқаддас Ватан деб аталмиш, мўтабар заминни тинчлиги ҳамда унинг осойишталигини таъминлаш ва ҳимоялаш шарафли бурч ҳисобланган.

Маънавият, иймон-эътиқот инсон тарихий тараққиётнинг махсулидир. Ўзбек миллати азалдан маънавиятли, иймон-эътиқотли бўлган. Бу миллат қандайдир “бўш” “яланг” жойда эмас, балки унинг авлод, аждодлари яратган бойлик эканлиги яққол намоёндыр. Ушбу замин баққуват бўлганлиги учун ҳам келгинди босқинчилар томонидан йўқ қилишига қанчалик ҳаракат қилинмасин, у яна ўз қаддини тиклаб, миллатимизнинг ўзлигини намоён этишда манба бўлиб келмоқда.

Ўзбек миллатининг жаҳон тан олган бутун бир цивилизацияни яратган буюк мутафаккирлари ва улар яратган илмий кашфиётлар ўз-ўзидан пайдо бўлмаган, балки шу она заминда яратилган моддий ва маънавий соҳада эришилган ютуқлар билан боғлиқдыр. Юксак иймон-эътиқодга эга бўлган Муҳаммад Хоразмий, Аҳмад Фарғоний, Ибн Сино, Абу Наср Форобий, Абу Райхон Беруний, Нажмиддин Кубро, Аз-Замаҳшарий, Жалолиддин Мангуберди, Амир Темур, Улуғбек, Алишер Навоий, Бобур ва бошқа бир қатор мутафаккирлар, давлат арбоблари шу она заминда яратилган улкан моддий ва маънавий бойликлар булоғидан баҳраманд бўлганлар, улардан руҳий озика, илоҳий куч-қудрат олганлар. Улар қолдирган улкан мерос эса, ўзбекларнинг кейинги истиқболини таъминлашни кафолатлаган. Ана шу моддий ва маънавий манбалар ўзбекларни озодлик, мустақиллик ва тараққиётга етакловчи манба бўлиб келган ва шундай бўлиб қолади.

“Мамлакатларни забт этгувчи бахтли фарзандларим ва жаҳонни идора этгувчи қудратли набираларимга маълум бўлсинки, Тангри таоло даргоҳидан умидим шулки, кўплаб фарзандларим, аввало, зурриёдим салтанат тахтига ўтириб, мамлакатларни идора этгай. Шунинг учун салтанат қуриш, давлат тутиш бобида ўзим қўллаган ишларни бир неча Тузукка боғладим ва салтанатни бошқаришда қўлланма ёзиб қолдирдим, токи фарзандларим, авлодим ва зурриёдимдан бўлганларнинг ҳар бири унга мувофиқ иш юритсин”, деб айтган эди дунёнинг ярмини забт этган бизнинг соҳибқирон Амир Темур бобомиз. Мен бу фикрларни ҳар сафар ўқиганимда ўзимда фахр, ғурур, ифтихорни ҳис қиламан. Негаки, дунё тан олган шундай буюк инсоннинг давомчилари, авлодлари бизнинг юртимиз ёшларидир.

Юртбошимиз Шавкат Мирзиёевнинг мана бу фикрларларини давлатнинг ҳар бир фуқаросига тегишли деб биламан: “Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик ҳар бир раҳбарни – бу бош вазир бўлсин ёки унинг ўринбосарлари бўладими, ҳукумат аъзоси ёки ҳудудлар ҳокими бўладими, улар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиб қолиши керак”. Президентимиздек жонқуяр инсонлар сафи кенг бўлса, мана шу юртда ривожланиш бўлади, юксалиш бўлади, албатта. Бугунги кунда миллий кадриятларимизга таянган ҳолда соғлом фикрлайдиган, Ватанимизни севиб, уни жондек асраб-авайлаб хизмат қиладиган инсон ҳақиқий лидер бўла олади.

Фойдаланилган адабиётлар.

1. Khodjamkulov, U., Makhmudov, K., & Shofkorov, A. (2020). The Issue of Spiritual and Patriotic Education of Young Generation in the Scientific, Political and Literary Heritage of Central Asian Thinkers. *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(05), 6696.

2. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш. Мирзиёевнинг БМТ Бош Ассамблеяси 72-сессиясида сўзлаган нутқи. <http://uza.uz/oz/politics/zbekistonprezidenti-shavkatmirziyeev-bmt-bosh-assambleyasi-20-09-2017>.